

11117+22+1

1039)

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

**НАЦЫЯНАЛЬНАЯ МОВА
І НАЦЫЯНАЛЬНАЯ КУЛЬТУРА:
АСПЕКТЫ ІЗЗАМАДЗЕЯННЯ**

Зборнік навуковых артыкулаў

Мінск 2009

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

Друкуецца па рашэнні рэдакцыйна-выдавецкага савета БДПУ

Рэдкалегія:

кандыдат філалагічных навук, дацэнт кафедры беларускага мовазнаўства БДПУ, намеснік дэкана па навуковай працы *Д.В. Дзятко* (адк. рэд.);
кандыдат філалагічных навук, дацэнт, загадчык кафедры беларускага мовазнаўства БДПУ *П.А. Міхайлаў*;
кандыдаты філалагічных навук, дацэнты кафедры беларускага мовазнаўства БДПУ *В.В. Урбан, Н.А. Радзіванюшкая*;
кандыдат філалагічных навук, дацэнт, дэкан факультэта беларускай філалогіі і культуры БДПУ *Ф.С. Шумчэж*

Рэцэнзенты:

кандыдат філалагічных навук, дацэнт кафедры беларускага мовазнаўства Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя П.М.Машэрава *Ю.М. Бабіч*;
кандыдат філалагічных навук, дацэнт кафедры беларускай мовы Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ф.Скарыны *Л.П. Кузьміч*

Н35

Нацыянальная мова і нацыянальная культура: аспекты ўзаемадзеяння : зб. навук. арт. / рэдкал.: Д.В. Дзятко (адк. рэд.), П.А. Міхайлаў, В.В. Урбан і інш. – Мінск : БДПУ, 2009. – 204 с.
ISBN 978-985-501-748-7.

У зборнік увайшлі матэрыялы Міжнароднай навуковай канферэнцыі «Нацыянальная мова і нацыянальная культура: аспекты ўзаемадзеяння», якая праходзіла на базе кафедры беларускага мовазнаўства Беларускага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта імя Максіма Танка 5–6 мая 2009 г.

Адрасуецца навуковым работнікам, выкладчыкам, аспірантам, студэнтам і ўсім, хто цікавіцца праблемамі беларускай лінгвістыкі.

УДК 811.161.3
ББК 81.2 (4 Бел)

ISBN 978-985-501-748-7

© БДПУ, 2009

Т.М.Аліферчык (Мінск, Інстытут мовы і літаратуры НАН Беларусі)

**ЭТНАЛІНГВІСТЫЧНАЕ ДАСЛЕДАВАННЕ ТАПАНІМІІ:
ЛАНДШАФТНАЯ МАДЭЛЬ ТАПАНІМІЧНАЙ
СІСТЭМЫ ЗАХОДНЯГА ПАЛЕССЯ**

На тапонімы, утвораныя ад географічных тэрмінаў, звярталі ўвагу многія даследчыкі – В.А.Жучкевіч, Л.М.Лыч, С.Басік, І.Я.Яшкін, Ю.А.Карпенка і інш. У прыватнасці, В.А.Жучкевіч сцвярджае, што географічныя тэрміны паслужылі асновай утварэння 10% гідронімаў і больш за 60% назваў населеных пунктаў [1]. Неабходна адзначыць, што пры такім падыходзе – выдзяленні айконімаў, патываваных географічнымі тэрмінамі, у асобную групу – у тапонімах выяўляецца толькі базавая інфармацыя, г. зн. неасрэдна лексічнае значэнне апелятываў, ад якіх яны ўтвораны. Пры ўмове рэканструкцыі ландшафтнай мадэлі таланімічнай сістэмы выяўляецца іншы падыход да адзначанай класіфікацыі – этналінгвістычны. Асноўнай мэтай такога падыходу з’яўляецца «даследаванне асаблівасцей успрыняцця асобных іх таў географічных рэалій, спецыфікі выбару на пэўнай тэрыторыі «аб’ектных высьвятэтаў» – аб’ектаў, якія ўстойліва выдзяляюцца ў структуры ландшафту і становяцца своеасаблівымі вехамі пры прывязцы іншых ландшафтных рэалій» [2, с. 25]. У такім выпадку ў тапонімах вылучаецца небазавая – этнакультурная інфармацыя, месці якой – сістэма ўяўленняў, адзнак, што апісваюць з’явы ўнутранага і знешняга свету чалавека.

Пры ландшафтнай мадэлі тапанімічнай сістэмы суб’ектам-намінатарам выступае непасрэдна чалавек, які свядома выбірае сярод аб’ектаў рэльефа толькі найбольш значныя. А налізуючы і класіфікуючы тапонімы Заходняга Палесся, можна выдзеліць толькі тры ландшафтныя аб’екты, якія ўстойліва выдзяляюцца ў структуры ландшафту – гэта лес, балота і вадаём (возера або рэчка).

Неабходна адзначыць, што «на касмалагічныя погляды старажытных людзей, на шэраг з’яў рэлігійнага, сацыяльна-палітычнага і псіхалагічнага характару ўздзейнічала такое ўспрыманне свету, калі «чалавек яшчэ не вырваны з акаляючага яго географічнага ландшафту намаганнем абстрагуючай думкі, не можа яшчэ ў думках паглядзець на зямлю як бы збоку... Ён яшчэ частка гэтага ландшафту, прычым частка цэнтральная і цэнтралізуючая, арганізуючая астатнія аб’екты акаляючай рэчаіснасці адносна самой сябе» [3, с. 30]. Больш таго, ландшафтны тып намінацыі адлюстравваўся не толькі ў таланіміі, але і ў этнаніміі. «Ландшафт быў істотны для старажытнай рускай этнаніміі: Нестар-леталісец супрацьпастаўляў палян драўлянам; характэрны і балта-славянскі этнонім *дрыгавічы (другувіты)* – *дрыгва, балота*. Такім жа чынам, па думцы Р.Якабсона, этнонім *чэхі*, што абазначаў «сапраўдны народ, чадзь», супрацьпастаўлены імені *ляхі*, новага народа, які засяліў неапрацаваную зямлю» [4, с. 180]. Відавочна, што ландшафтная мадэль з’яўляецца даволі старажытнай і выяўляе сваю актуальнасць не толькі ў таланіміі, але і ў этнаніміі. Пры гэтым і ў познія часы яна захавала сваю прадуктыўнасць.

Неабходна адзначыць, што ў гаворках Заходняга Палесся словы *балота, лес, рака, возера* з’яўляюцца абагульняючымі географічнымі тэрмінамі. У залежнасці ад розных прыкмет – топкасі, прыгоднасці ў сельска-гаспадарчых адносінах і інш. балота, памеры,

гэты тэзіс. Апошнія сыходзілі з таго, што доўгі [a] не мог скараціцца раней іншых доўгіх галосных.

Даволі пераканаўчай з'яўляецца гіпотэза, выказаная Р.І.Аванесавым і развітая яго паслядоўнікамі. На думку вядомага мовазнаўцы, аканне ўзнікла ў пісьмовы перыяд і звязана са змяненнем былога націску і рэдукцыяй ненаціскных галосных гукаў. Рэдукцыя стала магчыма толькі пасля працэсу падзення рэдукаваных, калі галосныя [ь] і [ѣ] перасталі ўжывацца як самастойныя гукі. Таму ўзнікненне акання згодна з пралапанаванай тэорыяй неабходна датаваць канцом XII – пачаткам XIII стст. [1].

Паказаныя тэорыі і гіпотэзы, як бачым, адрозніваюцца і прычынамі, і адпаведна часам узнікнення акання. Адсюль, толькі сістэмны падыход да вывучэння фаналагічных адносін ненаціскага вакалізму зможа больш пераканаўча схіліць да пэўнай пазіцыі. Так, напрыклад, розная рэалізацыя ненаціскага галоснага [a] (*вада – вьда – вьда – вуда – вда*) і інш. абумоўлена адной фаналагічнай прычынай, агульнай для ўсіх акаючых гаворак. Гэта дэфаналагізацыя фанетычных уласцівасцей ненаціскных галосных, якая прыводзіць да уніфікацыі іх дыферэнцыяльных прыкмет. Паколькі артыкуляцыйныя і адпаведна акустычныя адрозненні адной і той самай фанемы, характэрныя кожнай канкрэтнай гаворцы для ненаціскных галосных у пэўных фанетычных пазіцыях, не маюць фаналагічнага значэння, таму яны разглядаюцца як варыянты (алафоны) дадзенай фанемы, хоць фанетычна і адрозніваюцца. Пры такім падыходзе да фаналагічнай сутнасці акання яго гісторыю неабходна звязваць з гісторыяй дыферэнцыяцыі націскных і ненаціскных галосных пры нейтралізацыі дыферэнцыяльных прыкмет апошніх. А як вядома, дэфаналагізацыя асобных дыферэнцыяльных прыкмет галосных (у прыватнасці, даўжыня гучання) адзначаецца ўжо ў праславянскай мове. Магчыма, і карані ўсходнеславянскага акання – у праславянскай мове. Запязычаная ўсходнеславянскімі гаворкамі сістэма галосных гукаў з дэфаналагізаванай дыферэнцыяльнай прыкметай «даўжыня гучання» і замена музычнага націску дынамічным з цягам часу прывяла да далейшай нейтралізацыі і уніфікацыі дыферэнцыяльных прыкмет ненаціскных галосных фанем, а гэта ў сваю чаргу да акання, станаўленне якога доўжылася не адно стагоддзе. Відаць, не з'яўляецца вельмі пераканаўчымі доказы даволі позняга развіцця акання адлюстраванне яго ў пісьмовых крыніцах XIV–XV стст., арыентаваных на кніжную традыцыю, а не гаворкі. Тым больш, што А.І.Яновіч (с. 123) прыводзіць неаторыя прыклады больш ранняй фіксацыі акання (XI–XIII стст.). На параўнальна позняе адлюстраванне названай з'явы ў помніках беларускага пісьменства ўказвае Е.Ф.Карскі, які зазначае, што вялікая колькасць помнікаў XV–XVII стст., створаных на тэрыторыі Беларусі, зусім не адлюстроўваюць акання, а ў шматлікіх тэкстах яно прадстаўлена адзінкавымі напісаннямі [2].

Няма сярод даследчыкаў адзінай думкі наконт найбольш архайных тыпаў і падтыпаў акання, а таксама тэрыторыі яго распаўсюджвання. У дадзеным выпадку ніхто не аспрэчвае толькі думку, што сёння межы тэрыторыі распаўсюджвання акання далёка не адпавядаюць першапачатковым, паколькі за перыяд станаўлення ўсходнеславянскай фанетычнай сістэмы яно значна пашырыла свае межы. У такім кантэксце не зусім пераканаўчыя словы В.В.Іванова наконт таго, што аканне, відаць, узнікла ў Разанскай і часткова Ноўгарад-Паўночнай і Чарнігаўскай землях у XII–XIII стст., а ў Беларусь пранікла

ў эпоху, калі Курска-Арлоўская тэрыторыя знаходзілася ў складзе Літвы, г. зн. у XV–XVI стст. [3]. У Ф.М.Янкоўскага знаходзім: «Выпадкі адлюстравання акання ў XV ст. сведчаць, што гэта фанетычная рыса беларускага вакалізму ўзнікла ў мове раней» [4] і, магчыма, мала адрознівалася ад сучаснага.

Такім чынам, аканне як фанетычная з'ява беларускай і рускай моў патрабуе далейшага вывучэння.

Літаратура

1. Больш падрабязна гл.: Яновіч, Е.И. Историческая грамматика русского языка / Е.И.Янович. – Минск, 1986. – С. 121–128; Иванов, В.В. Историческая грамматика русского языка / В.В.Иванов. – М., 1990. – С. 203–218.
2. Карский, Е.Ф. Белорусы. Язык белорусского народа / Е.Ф.Карский. – М., 1955. – Вып. 1. – С. 134–135.
3. Иванов, В.В. Историческая грамматика русского языка / В.В.Иванов. – М., 1990. – С. 209–210.
4. Янкоўскі, Ф.М. Гістарычная граматыка беларускай мовы / Ф.М.Янкоўскі. – Мінск, 1989. – С. 122.

И.П.Кудрєватых (Минск, БГПУ)

ЭКСПРЕССИЯ ГРАММАТИКИ ТАТЬЯНЫ ТОЛСТОЙ

Лирические эссе Т.Толстой – это зарисовки событий, нашедших отражение в исторической судьбе родины, в искусстве и в личной жизни писательницы. Повествовательная система текстов как особое коммуникативное пространство, или особый дискурс, отмеченный экспрессией, а следовательно, оценочностью, предполагает определенную структуру лексико-грамматических средств и подтверждает характеристику языка Т.Толстой, данную ей Н.Фатеевой: проза Т.Толстой – это тип прозы интеллектуальной, которая проявляется в 1) жанрово-композиционных особенностях рассказов, 2) временной перспективе, 3) авторской концептуализации. Все произведения писателя объединяет острая сатирико-драматическая направленность. Язык Т.Толстой – язык бичующий, разящий, иногда уничтожающий, но в любом случае – обнажающий пороки человеческого общества.

Коммуникативное пространство Т.Толстой – это структурно-текстовые функции видо-временных форм, устанавливающих глубинные связи между событиями, их повествовательно-описательная функция, т. е. способность участвовать в передаче точки зрения. Основная временная форма рассказов – настоящее длительное актуальное, диапазон которого не заключен в определенные хронологические рамки и не ограничен событиями речевой ситуации – поэтому его можно проецировать на композиционно-стилистические особенности всех рассказов.

Оппозиция прошедшее результативное / настоящее актуальное как привативная бинарная оппозиция между реальным временем, художественным и перцептуальным выступает основой текстообразования, т. е. композиционно структурирует рассказы и устанавливает функционально-семантическую зависимость лексико-грамматических единиц, стирая границы между реальным и возможным. Контаминация перфекта и презенса как выражение противоборства прошлого и настоящего становится экспрессивным элементом текста – той реляционной структурой, которая определяет различного рода отношения: отношения эмоционального контраста, тождества, сравнения. Наконец, временная

оппозиция – это и концептуальный метатроп, отражающий позицию автора как резко отрицательную, например: Малевич *расположил «Квадрат» в углу, под потолком – там и так, как принято вешать иконы. ... этот важнейший, сакральный угол называет «красным»; Толстой попытался заснуть – рвется что-то и не разрывается; (Малевич) попытался вернуться к фигуративному искусству; и эти вещи выглядят так страшно («Квадрат»); Читатель и глотатель прессы расположен посредине, он нормален, каждодневен, безлик, он не роется ни в помойном бачке, ни в бутике. Но это он платит за сказки: ежедневно – по рублю за вспомогательно-криминальный мусорок, ежемесячно – ...за слепящую, сахарную, благоухающую роскошь. Сегодня, похоже, время... остановилось... все ушли на иные фронты. Гламурная пыльца осыпается («Я планов наших люблю гламурьё»)* и др.

Так, в рассказе «Квадрат», посвященном известной картине Казимира Малевича, Толстая в ироничной форме говорит о «достоинствах» этого произведения искусства: это самая знаменитая, самая загадочная, самая пугающая картина на свете, теоретическое достижение, «икона нашего времени» и т.д. Поставленные в фокус противопоставления со словосочетаниями вечная тьма, мерзость запустения, злоещее полотно, абсолютная форма, конец искусства, они становятся логико-стилистической доминантой рассказа и устанавливают интегральные отношения со структурными частями всего текста. Временная перспектива рассказа характеризуется многомерностью, т. е. развивается несколько линий повествования, но для упорядочения событий используется одна точка отсчета – появление «Квадрата». С одной стороны, Т. Толстая четко противопоставляет время «двоквадратного» периода и «послеквадратного», с другой – сравнивает «арзамасский ужас» Л.Толстого и результат, к которому пришел Малевич в конце своей жизни: *когда ты достигнешь вершины, то дальше – путь только вниз, но ужас в том, что на вершине – ничего нет.* Временная оппозиция перфект / презенс как указание на результат в настоящем способствует экспрессивности формы настоящего как основы времени эмотивного. Его семантический потенциал – участие в описательной форме изложения, качественная характеристика субъекта, передача «застывшего» времени, интенсификация процессности действия. Композиционно-стилистический потенциал презенса – создание дополнительных экспрессивно-эмоциональных значений.

В рассказе «Засужу, замучаю, как Пол Пот – Кампучию» автор в ироничной форме сравнивает «проблемы» американского общества и русского, точнее особенности взаимоотношения людей, доходящие до судебных разбирательств. Рассказ состоит из 2-х абзацев – и это уже концептуальный метатроп: интенсификация действия, нерасчлененный временной поток способствуют экспрессии повествования. 1-й абзац – описание «нравов» американцев, у которых *сума и тюрьма – неизбежные элементы американской демократии.* 2-й – сопоставление реальной действительности американского общества с литературой, в частности с романтическим произведением Гёте «Лесной Царь». Автор интерпретирует содержание поэмы в свете современных американских реалий: *Случись то в Америке, ездок бы в ту же минуту, потирая руки, прямоходом – к адвокату, составлять телегу на Лесного Царя.* Форма будущего

условного как выражение ирреального действия создает основу для настоящего в будущем, т. е. между художественным и грамматическим временем складывается определенная иерархия: с одной стороны, видо-временные формы, участвующие в создании художественного времени, обуславливают их многозначность, устанавливая соотношенность событий, с другой – создают особую форму познания мира, сочетая в себе особенности реального, перцептуального и индивидуального времени. Переход от реального наклонения к формам ирреального как связь настоящего с будущим или прошедшим создает двуплановость повествования, раздвигая не только временные рамки изображения, но и пространственные: *Случись то в Америке... Лесной Царь немедленно подал бы встречный иск; органы социальной опеки могли бы заинтересоваться; автоспеция проверила бы коня на выхлоп и наличие ремней безопасности; отец таскался бы по судам; его наперебой звали бы на ток-шоу; кончилось бы все хорошо; все-все богачи бы... и ездок женился бы на молодой, что создало бы новый виток судебных процессов: старая жена подает в суд, претендует, обвиняет, пишет книгу, получает поддержку, теряет поддержку, делает подтяжку лица, засуживает врача и т.д.*

Функциональная негражданность видо-временной оппозиции становится средством актуализации смысла, создает социально-драматическое звучание. Семантическая подвижность сопоставлений вызывает у читателя ряд ассоциаций: если судебные разбирательства в Америке – извращенная, гипертрофированная норма демократии, то в России – *ни справедливости, ни честного, демократического судопроизводства.*

Изобразительный синтаксис Т.Толстой – это перечислительные ряды однородных стриктур, эллипсис, контаминация разностилевых единиц (*плюнуть, махнуть рукой, окошко, укрепленное большинство (корейцы), хол-цоп – и муж в тюрьме, напозволять радостей и др.*), и даже грубо просторечных, рождает определенный речевой смысл: *руку потяни, обернись – рай достигим, самое простое, правильное, делское и честное в нас («Вкус ворованных яблок»).* Экспрессия лексико-синтаксических форм, достигающая эмоционального напряжения к середине рассказов, к концу постепенно спадает. Настоящее постоянное как коммуникативное пространство приобретает острую психологическую значимость и глубокий подтекст – безысходность: *пока человек не научится мыслить, пока его будут прельщать даровыми благами (за утюгом, за миксером, за кофемолкой спускаются семьи с гор, из заснеженных аулов... штурмуют поезда... В Москву!.. к колесу! Там их оплюют, обхамят, зато им достанется целый телевизор! («Человек!.. Выведи меня отсюда»), он есть нравственный слепец, теряющий остатки достоинства при встрече с даровым электроприбором... он раб колеса.*

Названия рассказов Т.Толстой можно рассматривать как свернутую пропозицию: «Засужу, замучаю, как Пол Пот – Кампучию», «Биде черный с Вольтером», «Дедушка-дедушка, отчего у тебя такие большие статуи?», «Ползёт!», «Ложка для картоф.» и др. Таким образом, экспрессия грамматики Т.Толстой – это прежде всего оппозиция видо-временных форм, способствующая движению смысла.

ЗМЕСТ

Аліферчык Т.М. ЭТНАЛІНГВІСТЫЧНАЕ ДАСЛЕДАВАННЕ ТАΠΑНІМІ: ЛАНДШАФТНАЯ МАДЭЛЬ ТАПАНІМІЧНАЙ СІСТЭМЫ ЗАХОДНЯГА ПАЛЕССЯ	3
Андрэева А.У. СУФІКСАЛЬНЫЯ АДПРЫМЕТНІКАВЫЯ ДЗЕЯСЛОВЫ СА ЗНАЧЭННЕМ 'НАДАВАЦЬ ПРЫМЕТУ' Ў СУЧАСНЫХ РУСКАЙ І БЕЛАРУСКАЙ МОВАХ	5
Асіпчук А.М. СТЫЛІСТЫЧНАЕ ВЫКАРЫСТАННЕ АНТОНІМАЎ-НАЗОЎНІКАЎ У ПАЗЭІІ ЯЎГЕНІІ ЯНІШЧЫЦ	8
Аўчыннікава Г.У. НАЙМЕННІ АСОБ ПАВОДЛЕ ПРАФЕСІІ Ў СФЕРАХ ВЫТВОРЧАЙ І НЕВЫТВОРЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ Ў БЕЛАРУСКАЙ, РУСКАЙ І ПОЛЬСКАЙ МОВАХ	10
Бакалінский М.Л. ВЕРБАЛИЗАЦИЯ В СОЦИОЛЕКТЕ ИТАЛО-АМЕРИКАНСКОЙ МАФИИ ДИХОТОМИИ «ИТАЛО-АМЕРИКАНСКАЯ МАФИЯ – КРИМИНАЛЬНЫЙ МИР США»: РЕЗУЛЬТАТЫ ИССЛЕДОВАНИЯ	13
Балуш Т.В. К ВОПРОСУ О ЛИНГВОКОНЦЕПТУАЛЬНОМ АНАЛИЗЕ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ТЕКСТА	15
Барысевіч А.В. ЦІ ЁСЦЬ СУВЯЗЬ ПАМІЖ СТАРАЖЫТНАЯЎРЭЙСКІМ КАГАРТА- ТЫВАМ І ФОРМАМІ НА -МО Ў ВЫДАННІ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ? (на матэрыяле кнігі быцця)	18
Белая А.І. АСОБА І МОЎНАЯ СІТУАЦЫЯ Ў ПРОЗЕ ПЕРШАЙ ТРЭЦІ ХХ ст.	20
Биченкова Т.А. ДИАХРОНИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ИЗУЧЕНИЯ ЛЕКСИКИ	22
Богуш С.Я., Кулеш Г.І. ДЫЯЛЕКТНАЯ ЛЕКСІКА ЯК КРЫНІЦА ЛІТАРАТУРНАГА СЛОЎНІКА Ў АЦЭНКАХ ДАСЛЕДЧЫКАЎ 20–30-х гг. ХХ ст.	24
Бойка В.Ю. СТЫЛІСТЫЧНАЯ ПРЫНАЛЕЖНАСЦЬ ЖАНРУ БЛОГА: ЭКСТРАЛІНГВІСТЫЧНЫ АСПЕКТ	26
Бойка Н.Ю. УСЕЧАНЫЯ ЛЕКСІЧНЫЯ АДЗІНКІ Ў БЕЛАРУСКІМ ІНТЭРНЭТ- МАЎЛЕННІ (на прыкладзе тэкстаў інтэрнэт-дзённікаў <i>livejournal.com</i>)	29
Бурак І.Л. РАЗВІЦЦЁ СІСТЭМЫ ЗЛУЧАЛЬНЫХ СРОДКАЎ СУВЯЗІ Ў СУЧАСнай БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ	30
Воінава А.М. НАЙМЕННІ АБУТКУ Ў ГАВОРКАХ МАЗЫРСКА-ПРЫПЯЦКАГА РЭГІОНА	32
Гаўрош Н.В., Нямковіч Н.М. КАНЦЭПТ <i>ЖЫЦЦЁ</i> Ў АФАРЫСТЫЧНЫХ ВЫСЛОЎЯХ БЕЛАРУСКІХ ПІСЬМЕННІКАЎ	34
Генкін У.М. СУЧАСНАЯ АЙКАНІМІЯ ВІЦЕБШЧЫНЫ: ЛІЧБЫ І НАЗІРАННІ	36
Грачыха Т.А. ДЫЯЛЕКТНЫЯ АДРОЗНЕННІ НАМІНАЦЫЙ ПЛОТКІ Ў ГАВОРКАХ ПААЗЕР'Я	39
Давідоўскі П.М. ДЫСКУСІІ ПА ПРАБЛЕМАХ ВЫГРАЦОЎКІ НАЦЫОНАЛЬнай ГРАФІКІ Ў БЕЛАРУСКАЙ ЛІНГВІСТЫЦЫ 20–30 гг. ХХ ст.	41
Данільчык З.П. ПРА НЕКАТОРЫЯ СІНТАКСІЧНЫЯ КАНСТРУКЦЫІ ТАЎТАЛАГІЧНАГА ХАРАКТАРУ	43
Дзятко Д.В. ПЕРЫЯД МАДЫФІКАВАНАГА АНТЫПУРЫЗМУ Ў РАЗВІЦЦІ БЕЛАРУСКАЙ МАТЭМАТЫЧНАЙ ТЭРМІНАЛОГІІ І ТЭРМІНАГРАФІІ	46

Забаштанская А.І. ВАРЫЯНТНАСЦЬ ВЫБУХНЫХ У БЕЛАРУСКАЙ ДЫЯЛЕКТНАЙ МОВЕ	49
Зуева І.М. АНТРАПАМАДЭЛІ ДЛЯ САМАНАЗЫВАННЯ ЯК АДНАГО З ТЫПАЎ МАЎЛЕНЧЫХ ЗНОСІН (на матэрыяле творчасці У. Караткевіча)	52
Іваноў Я.Я. ПАРАЎНАЛЬНАЕ МОВАЗНАЎСТВА І НАЦЫЯНАЛЬНА-КУЛЬТУРНАЯ СЕМАНТЫКА МОВЫ (НА МАТЭРЫЯЛЕ ПАРЭМІЯЛАГІЧНЫХ АДЗІНАК)	54
Ковалева Л.Е., Мальшыц Е.И. К ВОПРОСУ О ВЛИЯНИИ ЗАИМСТВОВАНИЙ НА СЛОВАРНЫЙ СОСТАВ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	57
Кавальчук А.І. ПРА НЕКАТОРЫЯ ХАРАКТАРЫСТЫЧНЫЯ НАЗВЫ АСОБЫ Ў ГАВОРКАХ ГРОДЗЕНШЧЫНЫ	60
Казанкова Е.А. ПРИЧИНЫ АСИММЕТРИИ ДИАЛОГА В СВОБОДНОМ КОСВЕННОМ ДИСКУРСЕ (на матэрыяле повесці Х.Ланге «Странник»)	62
Каленік І.В. ОНІМ-АЛЮЗІЯ І РЭПРЭЗЕНТАЦЫЯ ВОБРАЗА КУЛЬТУРНАГА ДЗЕЯЧА Ў БЕЛАРУСКІМ ПАЭТЫЧНЫМ МАЎЛЕННІ (на матэрыяле пазэіі У.Караткевіча і Р.Барадуліна)	65
Кірдуш А.А. АБМЕЖАВАЛЬНЫЯ ФАКТАРЫ РАЗГОРТВАННЯ СЛОВАЎТВАРНЫХ ГНЁЗДАЎ З НЕМАТЫІВАВАНЫМ ТЭМПАРАЛЬНЫМ СЛОВАМ У ВЯРШЫН	67
Круталевіч М.М., Шымчик Ф.С. З ГІСТОРЫІ АКАННЯ: ДА ПАСТАНОЎКІ ПЫТАННЯ	70
Кудравіч Л.П. ЭКСПРЕСІЯ ГРАММАТЫКІ ТАТЬЯНЫ ТОЛСТОЙ	73
Курцук К.М. БЕЛАРУСКА-АНГЛІЙСКІЯ АДПАВЕДНІКІ АСАБОВЫХ НАЗОЎНІКАЎ НАВАТВОРАЎ	76
Лосень Н.П. НАЗОЎНІКІ З УЗУАЛЬНЫМ КАНАТАЦЫЙНЫМ ЗНАЧЭННЕМ (на матэрыяле мастацкіх твораў)	79
Макарэвіч М.М. МЕТАФАРЫЗАЦЫЯ Ў НАРОДНАЙ ТЭРМІНАЛОГІІ РЫБАЛОЎНАГА ПРОМЫСЛУ	80
Мачалава А.А. ДА ПЫТАННЯ АБ СІНХРАНІЧНА-ДЫЯХРАНІЧНАЙ АБУМОЎЛЕНАСЦІ ЛІНГВІСТЫЧНЫХ ДАСЛЕДАВАННЯЎ	83
Мезенка Г.М. ДЫНАМІКА УРБАНОНІМАЎ ПОЛАЦКА: КУЛЬТУРНЫЯ ТРАДЫЦЫІ І ІНАВАЦЫІ	85
Мордас Н.Р. МОЎНЫЯ АСАБЛІВАСЦІ ПЕРАКЛАДУ ТЭКСТУ СВЯШЧЭННАГА ПІСАННЯ НА БЕЛАРУСКІЮ МОВУ	88
Мочалова О.Е., Поварго П.И. ПРОБЛЕМЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПОНЯТИЙ БЕЗЭКВИВАЛЕНТНОЙ ЛЕКСИКИ, РЕАЛИИ, ЛАКУНЫ В ТЕОРИИ ПЕРЕВОДА	90
Лешык В.А. РОЛЯ МЕТАФАРЫЗАЦЫІ Ў СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧАЙ ТЭРМІНАЛОГІІ ЖЫВЭЛАГАДОЎЧАЙ ВЫТВОРЧАСЦІ Ў БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ	93
Мазуркевіч Л.М. ФУНКЦЫЯНАВАННЕ НАЗОЎНІКА <i>ЛІЖМА</i> Ў НАРОДНА- ДЫЯЛЕКТНАЙ МОВЕ БЕЛАРУСАЎ	95